

2.6. Про надання житла постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи

Відповіді на запитання про надання житла, постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС, отримані у ході проведення інформаційної Інтернет – конференції, приуроченої 24-й річниці Чорнобильської катастрофи (2010)

2.6.1. Наша сім'я в 2000 році оформила документи на переселення з радіаційно забрудненої території в чисту зону. Пройшло уже майже 10 років, проте черга на отримання житла рухається дуже повільно, в нашій сім'ї два інваліди по ЧАЕС, з них одна дитина, якій 10 років – діагноз страшний, дитина не ходить, добре не бачить. Хочемо знати, як будуть надалі забезпечуватись інваліди по Чорнобилю, в тому числі діти-інваліди квартирами по переселенню. (10; Волинська обл., смт.Маневич, Гумінська Лідія М.)

Відповідь.

На сьогодні склалася вкрай напружена ситуація із забезпеченням житлом постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи. Через недостатні обсяги фінансування з державного бюджету програми “Забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” станом на 01.01.2010 відповідно до загально(обласних)міських реєстрів громадян, які перебувають на квартирному обліку, в Україні вирішення житлового питання потребують 39426 сімей. Із них: 10312 сімей інвалідів-чорнобильців (2574 сім'ї, які проживають у гуртожитках, комунальних квартирах, 935 осіб з хронічними захворюваннями, 372 сім'ї, у складі яких є діти-інваліди, що потребують особливого догляду), які відповідно до пункту 10 статті 20 Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” повинні

забезпечуватися житлом протягом року з дня подання заяви (на квартирному обліку на пільгових умовах перебувають з 1993-1997 років), 14729 сімей, які самостійно за направленнями облдержадміністрацій переселяються (переселилися) з радіоактивно забруднених територій (перші у реєстрі сім'ї, які чекають житло по переселенню з 1990 року).

Проектом Закону України "Про Державний бюджет України на 2010 рік" (реєстр. № 5000 від 15.09.2009) видатків на бюджетну програму "Забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" не передбачено.

Загальнодержавною програмою подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки, затвердженою Законом України від 14 березня 2006 р. № 3522-IV, визначено основні групи громадян, які потребують пріоритетності у соціальному захисті, у тому числі і забезпеченні житлом, а саме: учасники ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС категорії 1 (інваліди-чорнобильці), сім'ї з дітьми інвалідами, захворювання яких пов'язане з наслідками Чорнобильської катастрофи, населення, яке проживає на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, насамперед у зоні безумовного (обов'язкового) відселення, та евакуйовані особи або громадяни, відселені із зазначеної території.

Тому, у разі відновлення фінансування вищевказаної бюджетної програми, пріоритет у забезпеченні житлом буде надаватися вищезазначеним категоріям постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Головний спеціаліст відділу реалізації Чорнобильських програм Департаменту капітального будівництва, забезпечення житлом та реалізації будівельних Чорнобильських програм МНС України
Знайда В.В.

2.6.2. Чи передбачається фінансування з Державного бюджету

програми «Забезпечення житлом громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи» на 2010 рік, у тому числі за самостійно придбане (збудоване) житло? (11)

Відповідь.

Відшкодування вартості витрат громадянам, які переселилися з радіоактивно забруднених територій за направленнями облдержадміністрацій, за самостійно придбане (збудоване, добудоване) житло за місцем переселення здійснюється розпорядниками бюджетних коштів за рахунок програми “Забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

Проектом Закону України “Про Державний бюджет України на 2010 рік” (реєстр. № 5000 від 15.09.2009) видатки на вищевказану бюджетну програму не передбачено.

МНС листом від 24.03.2010 № 01-3207/203 звернулося до Першого віце-прем’єр-міністра України Ключєва А.П. з проханням доручити Міністерству фінансів при доопрацюванні проекту Закону України “Про Державний бюджет України на 2010 рік” передбачити МНС видатки за бюджетною програмою “Забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

У разі відновлення фінансування вищезазначеної бюджетної програми Міністерством при підготовці проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про Порядок використання коштів у 2010 році, передбачених у державному бюджеті для забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” буде передбачено механізм відшкодування вартості витрат громадянам за самостійно придбане (збудоване, добудоване) житло.

Головний спеціаліст відділу реалізації Чорнобильських програм Департаменту капітального будівництва, забезпечення житлом та реалізації будівельних Чорнобильських програм МНС України

Знайда В.В

За матеріалами сайту МНС України
<http://www.mns.gov.ua/content/chornvidpovid2010.html>

2.5. Про соціальний захист учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Відповіді на запитання про соціальний захист учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, отримані у ході проведення інформаційної Інтернет – конференції, приуроченої 24-й річниці Чорнобильської катастрофи (2010)

2.5.1. Чи існує в Україні або в Російській Федерації загальний реєстр ліквідаторів техногенної аварії на ЧАЕС? (5; Посольство України в Узбекистані)

Відповідь:

Відповідно до статті 16 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” з метою найбільш ефективного вирішення завдань медико-санітарного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, створюється Державний реєстр України.

Головним завданням Державного реєстру є здійснення контролю за станом здоров'я, вивчення найближчих та віддалених медичних наслідків у осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської

катастрофи.

Відповідно до пункту 3 Положення про організацію і функціонування Державного реєстру України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 1997 року № 571, метою створення та діяльності Державного реєстру є ефективне розв'язання завдань медико-соціального забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Дані, зібрані в Державному реєстрі, повинні сприяти розробленню та впровадженню профілактичних заходів, спрямованих на зниження негативних наслідків Чорнобильської катастрофи.

Формування інформаційних банків даних у Державному реєстрі здійснюється шляхом збору та реєстрації паспортних даних осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, даних їх диспансеризації та медичної допомоги, результатів виміряних та реконструйованих доз опромінення, соціологічних даних, а також результатів їх оброблення та аналізу.

Державний Реєстр України осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи – багатофункціональна система, що забезпечує облік та можливість оцінки результатів проведеної диспансеризації.

Узагальнений склад Державного Реєстру України станом на 1 січня 2010 року в розрізі областей та відомчих реєстрів включає дані на 2339532 особи.

(Заступник директора Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – начальник відділу координації та контролю виконання програм з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Сова С.І.)

2.5.2. Скільки ліквідаторів налічується в Україні? Скільки було внесено до реєстру і в подальшому обстежено? Скільки з них здорові, скільки хворих, скільки померло? Чи відомий

середній вік їх смерті? Чи відрізняється він від середнього віку смерті людей – неліквідаторів? (19; Марк Молітор)

Відповідь:

Станом на 01.01.2010 в Україні налічується 2 254 471 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи громадян, у тому числі:

260 807 осіб – учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

1 993 664 особи – потерпілих від аварії на ЧАЕС, з них: 498 409 осіб – дітей, віднесених до потерпілих.

Результати проведених Науковим центром радіаційної медицини АМН України епідеміологічних досліджень свідчать, що в період 1988-2007 років частка здорових серед учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (далі – УЛНА) 1986-1987 років зменшилась із 67,6% до 4,08%, а частка хворих на хронічні хвороби збільшилась із 12,8% (1988) до 81,4% (2007). З 1988 по 2007 роки рівень непухлинної захворюваності збільшився з 147,6 % до 605,9%. За цей же період рівень поширеності хвороб зріс з 424,5% до 4201,9%.

Серед УЛНА 1986-1987 років відзначається високий рівень і швидке зростання інвалідності: з 9,6% до 89,6% протягом 1988-2007 років.

(Заступник директора Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – начальник відділу координації та контролю виконання програм з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Сова С.І.)

*Відповідь 2:

За даними державної статистичної звітності, станом на 01.01.2010 року в Україні налічується 260807 ліквідаторів аварії. Порівняно з 2000 роком їх чисельність зменшилась на 85806 осіб. Переважно зменшення обумовлювалося їх смертями.

Дані щодо кількості внесених до національного Державного реєстру осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – ДРУ), за останні роки відсутні. Це пов'язано з тим, що створення ДРУ ще не завершено. У попередні роки різниця між кількістю ліквідаторів, які мають цей статус за чинним законодавством, та внесених до ДРУ, складала біля 50 тис. осіб.

Усі роки після катастрофи медичним обстеженням охоплювалися не всі ліквідатори. Так, у 2007 р. із 297850 ліквідаторів на обліку в лікувально-профілактичних закладах було 227025, тобто лише 76,2 %. У 2008 р. 260807 і 219856, відповідно. Із числа взятих на облік щорічно диспансерному медичному обстеженню піддавалося 97-98 % ліквідаторів.

Доступні для аналізу і оцінки узагальнені дані щодо здоров'я ліквідаторів існують тільки по 2005 рік включно (джерело: Стан здоров'я потерпілого населення України через 20 років після Чорнобильської катастрофи: у двох частинах. – Ч. 1. / Міністерство охорони здоров'я України; Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи; Центр медичної статистики МОЗ України; Під ред. Ю.О. Гайдаєва; Розробники: Ю.В. Вороненко, В.М. Шестопапов, М.І. Омелянець, А.Т. Бабінець, Ю.А. Міхненко, Н.М. Орлова, М.В. Набока, С.І. Черняк, Н.Г. Руденко, Г.С. Гладзієвська – К.: НДВП "Техмедкол", 2007. – 177 с.). Вони свідчать про постійне його погіршення. Якщо у 1987 році частка здорових серед обстежених складала 78,2 %, то у 2005 році – лише 4,7 %. За 1987-2005 роки померло 38577 ліквідаторів. З 1999 р. рівень їх смертності став стрімко зростати й у 2005 р. досяг 18,1 на 1000 осіб. Особливо інтенсивне зростання смертності відбулося після 2000 р., тобто через 15 років з часу опромінення.

З урахуванням того, що існуюча державна статистична звітність за формами 15, 16 та 7 (Чорнобиль) не містить відомостей щодо розподілу ліквідаторів, у тому числі й померлих, за віком, а ДРУ не функціонує середній вік їх смерті не розраховується й

на сьогодні відомостей за цим показником в країні немає.

Провідний науковий співробітник лабораторії медичної демографії ДУ “Науковий центр радіаційної медицини АМН України”,

д-р мед. наук, професор Омелянець М.І.

2.5.3. Яка проводиться робота МНС України на двосторонньому та багатосторонньому рівні в рамках СНД щодо соціальної, медичної, правової підтримки ліквідаторів ЧАЕС в цих державах? (6; Посольство України в Узбекистані)

Відповідь.

Національна політика в галузі комплексного захисту постраждалих від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС базується на таких основних принципах:

- пріоритету життя та здоров'я людей, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи, повної відповідальності держави за створення безпечних і нешкідливих умов життя та праці;
- комплексного розв'язання завдань охорони здоров'я, соціальної політики і використання забруднених територій на основі національних програм з цих питань та урахування інших напрямів економічної та соціальної політики, досягнень у галузі науки та охорони навколишнього середовища;
- соціального захисту людей, повного відшкодування шкоди особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- використання економічних методів поліпшення життя шляхом проведення політики пільгового оподаткування громадян, які постраждали від Чорнобильської катастрофи, та їх об'єднань;
- здійснення заходів щодо професійної переорієнтації та підвищення кваліфікації постраждалого населення;
- забезпечення координації діяльності державних органів,

установ, організацій та об'єднань громадян, що вирішують різні проблеми соціального захисту постраждалого населення, а також співробітництва і проведення консультацій між державними органами і постраждалими (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з соціального захисту на місцевому та державному рівнях;

- міжнародного співробітництва стосовно охорони здоров'я, соціального і протирадіаційного захисту, охорони праці, використання світового досвіду організації роботи з цих питань.

Станом на 1 січня 2010 року чисельність постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи громадян по Україні становить 2254471 особа.

Соціальний захист цієї категорії громадян ґрунтується на Законі України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", який прийнято Верховною Радою України 28 лютого 1991 року.

Досвід застосування вимог Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" показує, що стратегічні завдання з соціального захисту постраждалих громадян визначено правильно. Під захист взято безпосередніх учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, найбільш уразливі верстви населення – дітей та інвалідів, мешканців населених пунктів, що розташовані на територіях з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення.

Саме цим Законом визначено основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя та здоров'я, створено єдиний порядок визначення статусу постраждалих осіб.

Вказаним Законом України визначено категорії постраждалих громадян, критерії за якими діти відносяться до потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи, пільги, які надаються

постраждалим громадянам залежно від їх категорії та пільги потерпілим дітям та їх батькам.

Відповідно до Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи громадянам залежно від категорії надається близько 50 видів пільг та компенсацій, а саме:

- Безплатне придбання ліків за рецептами лікарів;
- Безплатне позачергове зубопротезування;
- Безплатне або пільгове надання санаторно-курортних путівок або виплата компенсації;
- Виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100% середньої заробітної плати;
- Оплата в розмірі 50 % квартирної плати за займану площу, встановленої плати за користування комунальними послугами;
- Безплатне користування всіма видами міського і приміського транспорту;
- Позачергове встановлення телефону з оплатою 50% вартості його встановлення;
- Безплатне позачергове забезпечення автомобілем інвалідів внаслідок Чорнобильської катастрофи (при наявності відповідних медичних показань або інвалідності II групи);
- Громадянам, які працюють на територіях радіоактивного забруднення, провадиться доплата у відповідних розмірах;
- Передбачено компенсації громадянам, які проживають на територіях радіоактивного забруднення;
- Передбачено компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю особам, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, учасникам ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та сім'ям за

втрату годувальника та інші пільги.

Заступник директора Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – начальник відділу координації та контролю виконання програм з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Сова С.І.

2.5.4. Чи виплачується одноразова компенсація за шкоду заподіяну здоров'ю ліквідаторам при встановленні інвалідності? В якому розмірі? Який розмір щорічної виплати на оздоровлення? (47; Вадим Чолак)

Відповідь:

Відповідно до статті 48 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – Закон) учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, при встановленні інвалідності, яка пов'язана з наслідками Чорнобильської катастрофи, передбачено виплату одноразової компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та щорічної допомоги на оздоровлення. Розміри цієї компенсації за Законом встановлюються в залежності від розміру мінімальної заробітної плати.

Відповідно до Законів України про Державні бюджети України Кабінету Міністрів України надається право встановлювати розміри соціальних виплат громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, які відповідно до законодавства визначаються залежно від розміру мінімальної заробітної плати, в абсолютних сумах у межах асигнувань, передбачених за відповідними бюджетними програмами.

Отже, держава гарантує виплату певних видів компенсацій та допомог у розмірах, встановлених постановами Кабінету Міністрів України.

Розмір одноразової компенсації учасникам ліквідації наслідків

аварії на Чорнобильській АЕС, які стали інвалідами внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 1996 р. № 836 “Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” та становить для інвалідів I групи 379,3 грн., II групи – 284,4 грн., III групи – 189,6 гривень.

Передбачена Законом щорічна допомога на оздоровлення виплачується у розмірах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2005 р. № 562 „Про щорічну допомогу на оздоровлення громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” та становить:

- інвалідам I і II групи – 120 гривень;
- учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 2 категорії – 100 гривень;
- інвалідам III групи та дітям-інвалідам – 90 гривень;
- учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 3 категорії, кожній дитині, яка втратила внаслідок Чорнобильської катастрофи одного з батьків, та евакуйованим із зони відчуження у 1986 році, включаючи дітей, – 75 гривень.

(Головний спеціаліст Департаменту соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, Мінпраці Свинцова О.Б.)

2.5.5. Я – ликвидатор 2 категории. Подаю заявления на оздоровление каждый год в Печерский отдел г. Киева. Уже 6 лет, как не могу оздоровиться, а мне уже 70 лет. После очередного осмотра в НЦРМ рекомендовано санлечение. Есть ли очередность для таких,

как я – или это все зависит от отношений с инспектором Управления соцзащиту? (43; А.Хомяков)

*Відповідь:

Згідно з пунктом 10 Положення про організацію оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2000 № 800, забезпечення путівками постраждалих громадян, здійснюється органами, що організовують оздоровлення, за місцем проживання на підставі письмової заяви та медичної довідки для отримання путівки.

2.5.6. В 2007 році мені, як учаснику ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС 2 категорії, медичною комісією було встановлено 25 відсотків втрати працездатності. Управлінням праці та соціального захисту населення мені було призначено компенсацію по відшкодуванню втраченого заробітку на підставі довідки про середньомісячний заробіток за 3 місяці, який я мав до встановлення стійкої втрати працездатності. В 2008 році в зв'язку з отриманням 3 групи інвалідності та 1 категорії цю виплату управлінням було зупинено. В 2010 році при черговому переогляді МСЕК мене позбавили інвалідності в зв'язку з покращенням здоров'я і знову встановили ступінь втрати працездатності 25 відсотків. Посвідчення 1 категорії було вилучене і видане посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС 2 категорії. На час повторного встановлення стійкої втрати працездатності в 2010 році я уже працював в іншій організації. Прошу дати роз'яснення: при оформленні компенсації по відшкодуванню втраченого заробітку в 2010 році я повинен надати довідку про середньомісячний заробіток з останнього місця роботи чи береться до уваги попередня довідка, надана мною вперше в 2007 році? (44)

*Відповідь:

Відомості про встановлення умов і розмірів оплати праці та умов їхнього запровадження по конкретних особах можуть мати, а отже й надавати виключно підприємства, установи, організації, де працювали ці особи, або їхні правонаступники. Інші підприємства, органи державної влади тощо не можуть надавати довідок про заробіток по конкретних особах, які не працювали і не працюють на цих підприємствах, органах державної влади.

Відповідно до статті 15 Закону видача довідок про заробітну плату у період роботи (служби) з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, а також на територіях радіоактивного забруднення здійснюється підприємствами (військкоматами) або їх правонаступниками.

Згідно зі статтею 49 Кодексу законів про працю України власник або уповноважений ним орган зобов'язаний видати працівникові на його вимогу довідку про його роботу на даному підприємстві, в установі, організації із зазначенням спеціальності, кваліфікації, посади, часу роботи і розміру заробітної плати.

Крім того, відповідно до пункту 6 Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.05 № 936, підприємства реєструються уповноваженим органом, для чого подають не пізніше ніж за два місяці до початку кожного бюджетного року відомості про підприємство з визначенням кількості постраждалих осіб за категоріями отримувачів компенсацій та допомоги певних видів за формою, затвердженою Мінпраці, і списки громадян із зазначенням прізвища, імені та по батькові, категорії, серії та номеру посвідчення, місця реєстрації, ідентифікаційного номера.

(Головний спеціаліст відділу оплати праці та пенсійного забезпечення Міністерства праці та соціальної політики України Уяздовський В. О.)

2.5.7. Я, колишній військовослужбовець Міністерства Оборони, учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 2 категорії. Під час служби медичною комісією мені була встановлена стійка втрата працездатності 25% в зв'язку з захворюванням, пов'язаним з виконанням обов'язків військової служби з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Через 2 тижні після встановлення втрати працездатності мене було звільнено у

відставку за станом здоров'я, я почав отримувати пенсію і продовжую працювати в тій самій військовій частині, що і до звільнення, але службовцем на цивільній посаді. Для призначення компенсації по відшкодуванню втраченого заробітку відповідно п. 8 ст. 21 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” я повинен надати довідку про середньомісячний заробіток, визначений за 12 або за останні повні 3 календарні місяці роботи, що передували даті встановлення стійкої втрати працездатності.

Чи маю я право на цю пільгу, так як за місцем служби мені нараховувався не заробіток, а грошове забезпечення? Відповідно, я можу надати тільки довідку про середньомісячне грошове забезпечення, а не про середньомісячний заробіток. (45; Дмитро Тарасенко)

2.5.8. До Вас звертається учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС 2 категорії, колишній майор УМВС. За місцем служби щомісячно я отримував грошове утримання, а з кінця квітня 2009 року звільнений за віком у відставку. Після звільнення до цього часу ніде не працюю, отримую пенсію.

Прошу надати роз'яснення, чи маю я право на виплату компенсації по відшкодуванню втраченого заробітку відповідно до п. 8 ст. 21 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», якщо мені в кінці червня 2009 року комісією МСЕК встановлено ступінь втрати професійної працездатності 25% в зв'язку з захворюванням, пов'язаним з виконанням обов'язків військової служби по ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, та який державний орган проводить цю виплату. (46)

*Відповідь:

Пунктом 8 частини 1 статті 21 Закону, передбачено особам, віднесеним до категорії 2 (пункт 2 статті 14), надавати таку гарантовану державою компенсацію як відшкодування у

встановленому законодавством порядку втраченого заробітку, який вони мали до ушкодження здоров'я, якщо захворювання або каліцтво, що виникли у зв'язку з виконанням робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, призвели до стійкої втрати професійної працездатності (без встановлення інвалідності), що встановлено уповноваженою медичною комісією.

Розмір відшкодування втраченого заробітку особі встановлюється відповідно до листа Міністерства праці України від 04.12.96 № 09-4082 та Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 05.12.96 № 02-163/23, погодженого Федерацією профспілок України та Міністерством юстиції України, відповідно до ступеня втрати професійної працездатності і середньомісячного заробітку, який особа мала до ушкодження здоров'я.

Середньомісячний заробіток визначається за 12 або за бажанням потерпілого за останні повні 3 календарні місяці роботи, що передували даті встановлення стійкої втрати професійної працездатності у зв'язку з виконанням робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Норма, передбачена пунктом 8 частини 1 статті 21 Закону, на військовослужбовців не поширюється, але, якщо особа звільнилася з армії і має заробіток, що передує даті встановлення стійкої втрати професійної працездатності, та право на відшкодування втраченого заробітку, то відшкодування середньомісячного заробітку визначається за 12 або за бажанням потерпілого за останні повні 3 календарні місяці роботи, що передували даті встановлення стійкої втрати професійної працездатності у зв'язку з виконанням робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

(Головний спеціаліст відділу оплати праці та пенсійного забезпечення Міністерства праці та соціальної політики України Уяздовський В. О.)

2.4. Про статус постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи

Відповіді на запитання про статус постраждалого внаслідок аварії на ЧАЕС, отримані у ході проведення інформаційної Інтернет – конференції, приуроченої 24-й річниці Чорнобильської катастрофи (2010)

2.4.1. На якій підставі діти після 18 років втрачають статус постраждалих? Що планується зробити для вирішення цього питання? (14; м.Іванків, Київської обл., центр «Довір'я»)

*Відповідь:

Питання визначення статусу осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, врегульовано Законом України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

Після досягнення повноліття, визначення статусу потерпілих від Чорнобильської катастрофи провадиться на умовах, визначених статтею 11 вказаного Закону.

Підставою для визначення статусу потерпілих від Чорнобильської катастрофи, відповідно до статті 15 Закону, є довідка про період проживання на територіях радіоактивного забруднення, евакуацію, відселення, самостійне переселення, яка видана органами місцевого самоврядування.

Проте слід зазначити, що особи, які досягли повноліття, з числа зазначених в статті 27 Закону, та яким у дитячому віці було встановлено причинний зв'язок інвалідності з наслідками Чорнобильської катастрофи, за умови проходження ними переогляду у спеціалізованій медико-соціальной комісії, відносяться до потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

На виконання постанови Верховної Ради України Мінпраці було розроблено та спільно з центральними органами виконавчої влади, науковцями і громадськими „чорнобильськими” організаціями опрацьовано проект Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальной захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

Законопроектом передбачено, що дітям, народженим після 26 квітня 1986 року від батька, який на час настання вагітності матері мав підстави належати до категорії 1, 2 або 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, та має відповідне посвідчення, або народжені матір'ю, яка на час настання вагітності або під час вагітності мала підстави належати до категорії 1, 2 або 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, та має відповідне посвідчення, після досягнення ними повноліття законопроектом передбачено пільгу із щорічного обстеження в медичних закладах.

(Головний спеціальной відділу оплати праці та пенсійного забезпечення Міністерства праці та соціальной політики України Уяздовський В. О.)

2.4.2. Як слід розуміти визначення “особи, що постраждали від аварії”? Вони дійсно хворі, по-справжньому інваліди? Або вони записані, навіть якщо здорові, в цьому реєстрі тільки тому, що живуть (або жили у минулому) в областях найбільшого впливу аварії?(18; Марк Молітор)

Відповідь:

Відповідно до статті 9 Закону України «Про статус і соціальной

захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи є:

Учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС – громадяни, які брали безпосередню участь у ліквідації аварії та її наслідків;

Потерпілі від Чорнобильської катастрофи – громадяни, включаючи дітей, які зазнали впливу радіоактивного опромінення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

(Заступник директора Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – начальник відділу координації та контролю виконання програм з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Сова С.І.)

2.4.3. При СРСР Чорнобильці мали посвідчення 2 категорії. При незалежній Україні тим самим людям видано посвідчення 3 категорії. Чи правомірною є ця дія, адже посвідчення видавались безтерміново? (41; Теофіпольська громадська організація “Союз-Чорнобиль України”)

*Відповідь:

Відповідно до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (далі – Закон) зі змінами, внесеними до статей 10 та 14 Законом України від 01.07.92 № 2532-12, яким було визначено інші терміни виконання робіт у зоні відчуження.

Видача посвідчень здійснювалась відповідно до постанови Кабінету Міністрів УРСР від 18.06.91 № 44, яка втратила чинність. У 1992 році вступила в дію постанова КМУ від 25.08.92 № 501, на сьогоднішній день видача посвідчень провадиться відповідно до постанови КМУ від 20.01.97 № 51 (тобто посвідчення українського зразка).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від

04.02.97 № 135 “Про перевірку правильності видачі посвідчень „Учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС було проведено (здійснено) перереєстрацію відповідних посвідчень. Перереєстрацію проводили Комісія зі спірних питань визначення статусу осіб, які брали участь у роботах по ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, при Міністерстві України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Тимчасово створеними комісіями при обласних державних та міських адміністраціях. Якщо подані документи відповідали постанові КМУ від 20.01.97 № 51 громадяни проходили перереєстрацію та у посвідченнях проставлявся штамп “перереєстровано”.

(Головний спеціаліст відділу оплати праці та пенсійного забезпечення Міністерства праці та соціальної політики України Уяздовський В. О.)

2.4.4. Україна має реєстр осіб, які постраждали від аварії. Реєстр включає декілька категорій людей. Могли б ви надати мені? Визначення, необхідні для розуміння відмінностей між категоріями потерпілих в даних реєстру? Всі дані цього реєстру та їх динаміку по роках? (17; Марк Молітор)

Відповідь:

Станом на 1 січня 2010 року чисельність постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи громадян по Україні становить 2254471 особу.

Соціальний захист цієї категорії громадян ґрунтується на Законі України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, який прийнято Верховною Радою України 28 лютого 1991 року.

Вказаним Законом України визначено категорії постраждалих громадян, критерії за якими діти відносяться до потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи, пільги, які надаються постраждалим громадянам залежно від їх категорії та пільги

потерпілим дітям та їх батькам.

Стаття 11 Закону України визначає категорію осіб, які мають підстави отримати категорію потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи. Це особи, які були евакуйовані із зони відчуження, проживали або проживають відповідний період на забруднених територіях.

Стаття 14 Закону України визначає категорії ліквідаторів аварії на ЧАЕС.

(Заступник директора Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – начальник відділу координації та контролю виконання програм з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Сова С.І.)

2.3. Про пенсійний вік та нарахування пенсій постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи (2010)

Відповіді на запитання про нарахування пенсій постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС, отримані у ході проведення інформаційної Інтернет – конференції, приуроченої 24-й річниці Чорнобильської катастрофи

2.3.1. Через два роки я мала б вийти на «Чорнобильську» пенсію – у 50 років. Які у мене в цьому плані перспективи? Чи планується найближчими роками зміни пенсійного законодавства в

цій частині? (37; Галина Кондратенко, службовець, м.Боярка)

2.3.2. Жителі Ємільчинського району Житомирської обл. 1968-1973 років народження в період 1986-1992 років навчалися у професійно-технічних, середніх спеціальних та вищих навчальних закладах за межами району. І, відповідно, більшість з них були тимчасово виписані із населених пунктів району і тимчасово прописані за місцем навчання. Чи правомірно сьогодні виконкомам сільських та селищних рад оформляти цим особам (які після навчання повернулися у район та постійно в ньому проживають) відповідні довідки-додатки для оформлення статусу потерпілих від Чорнобильської катастрофи 3 та 4 категорій і видачі відповідного посвідчення? Чи матимуть ці особи право на пенсію із зменшенням пенсійного віку відповідно до статті 55 Закону України «Про статус ...»? (38)

2.3.3. Чи розглядається питання про зміну пенсійного віку також і для жителів постраждалих територій, зокрема, 3 – 4 категорії? (39; Л.Присяжнюк, постраждала 4 категорії смт. Бородянка)

*Відповідь:

Статтею 55 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, визначено умови надання особам, які працювали або проживали на територіях радіоактивного забруднення, пенсій за віком із зменшенням пенсійного віку, встановленого для одержання державних пенсій (стаття 26 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” – чоловіки – після досягнення 60 років, жінки – 55 років та наявності страхового стажу не менше 5 років). Статтею 55 Закону, визначено умови надання особам, які працювали або проживали на територіях радіоактивного забруднення, пенсій за віком із зменшенням пенсійного віку, встановленого для одержання державних пенсій. Абзацом п’ятим пункту 2 статті 55 Закону визначено, що особам, які постійно проживали або постійно проживають чи постійно працювали або постійно працюють у зоні

гарантованого добровільного відселення за умови, що вони з моменту аварії за станом на 01.01.93 прожили або відпрацювали у цій зоні не менше 3 років, пенсійний вік знижується на 3 роки та додатково на 1 рік за 2 роки проживання, роботи у зоні гарантованого добровільного відселення, але не більше, ніж на 6 років. Абзацом шостим пункту 2 цієї статті Закону також визначено, що особам, які постійно проживали або постійно проживають чи постійно працювали або постійно працюють у зоні посиленого радіологічного контролю за умови, що вони з моменту аварії за станом на 01.01.93 прожили або відпрацювали у цій зоні не менше 4 років, пенсійний вік знижується на 2 роки та додатково на 1 рік за 3 роки проживання, роботи у зоні посиленого радіологічного контролю, але не більше, ніж на 5 років. Іншого чинним законодавством не передбачено.

2.3.4. Органи Пенсійного Фонду України при оформленні пенсій із зниженням пенсійного віку відповідно до статті 55 Закону України «Про статус ...» для учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС вимагають надати довідку про факт, місце та період виконання робіт по ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС у зоні відчуження. Для осіб, які служили у Збройних Силах, такі довідки видають командири військових частин або військові архіви (Державний галузевий архів Міністерства оборони України). Чи можна для цього використати копію довідки військової частини, на основі якої видавалося посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС і які зберігаються в облдержадміністраціях, оскільки органи праці і соціального захисту на місцях часто відмовляють у наданні копій цих довідок, а довідку Державного галузевого архіву Міністерства оборони чекати доводиться інколи кілька місяців.
(40)

*Відповідь:

Відповідно до статті 15 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” видача довідок про заробітну плату у період роботи (служби) з ліквідації наслідків аварії на

Чорнобильській АЕС, а також на територіях радіоактивного забруднення здійснюється підприємствами, установами, організаціями (військкоматами), які відповідно до частини другої статті 101 Закону України „Про пенсійне забезпечення” несуть матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну громадянам або державі внаслідок несвоєчасного оформлення або подання пенсійних документів, а також за видачу недостовірних документів, і відшкодовують її.

2.3.5. Я, ліквідатор I категорії, інвалід III групи. Як повинна нараховуватися пенсія, в якому розмірі? (42; Вадим Чолак)

***Відповідь:**

Відповідно до статті 49 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (далі – Закон) пенсії особам, віднесеним до категорій 1, 2, 3, 4, встановлюються у вигляді державної пенсії та додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров’ю, яка призначається після виникнення права на державну пенсію.

Державні пенсії особам, віднесеним до категорії 1, що передбачені статтею 54 Закону, можуть призначатися за бажанням громадянина із заробітку, одержаного за роботу в зоні відчуження в 1986-1990 роках, у розмірі відшкодування фактичних збитків, який визначається згідно з законодавством.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16.07.08 № 654 з 01.07.08 встановлено, що в інвалідів-чорнобильців розмір мінімальної пенсії, що призначається відповідно до статті 54 Закону, з доплатою (без урахування надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, пенсій за особливі заслуги перед Україною, сум індексації та інших доплат, встановлених законодавством) не може бути нижчим, – в учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році, інвалідів III групи – 980 грн.; – в учасників

ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1987–1990 роках та осіб, евакуйованих у 1986 році із зони відчуження, інвалідів II групи – 760 грн.; – в інших інвалідів, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, II групи – 600 гривень.

(Головний спеціаліст відділу оплати праці та пенсійного забезпечення Міністерства праці та соціальної політики України Уяздовський В. О.)

2.2. Про пільги постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи (2010)

Відповіді на запитання про пільги, постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС, отримані у ході проведення інформаційної Інтернет – конференції, приуроченої 24-й річниці Чорнобильської катастрофи (2010) **2.2.1. Вже багато років говорять про скасування зон та різного роду пільг, з ними пов'язаних. Навряд чи це буде здійснено одночасно. Чи не існує вже розробленого плану поетапного скасування пільг? (29; м.Боярка, Київської області).**

Відповідь:

Законом України „Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” встановлено критерії для визначення зон радіоактивного забруднення та процедуру їх перегляду.

Рішення щодо змін статусу населеного пункту (виведення за межі зон радіоактивного забруднення, переведення із однієї зони до

іншої) приймаються тільки за поданням обласних рад на підставі експертних висновків ряду міністерств та наукових установ, визначених законодавством. Затверджуються ці зміни Верховною Радою України.

Не зважаючи на те, що радіаційна ситуація на територіях суттєво змінилась за 24 роки з дня аварії на Чорнобильській АЕС, близько 500 населених пунктів не відповідають жодному із критеріїв віднесення до зон радіоактивного забруднення і з цих територій можуть бути зняті будь-які обмеження у веденні господарства, жодна обласна рада не робила подання про виведення населених пунктів за межі зон радіоактивного забруднення.

Зміна статусу населеного пункту не впливає на виплату пільг громадянам. Пільги пов'язані із статусом постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи. При зміні статусу населеного пункту можуть змінитись компенсації, які пов'язані із статусом території.

(Головний спеціаліст відділу радіологічного захисту населення та екологічного оздоровлення забруднених територій Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Г.Є. Сотнікова)

2.2.2. Іноді можна почути думку про те, що скасування зони піде на краще певному регіону. Хотілося б знати, які саме вигоди отримає окремий населений пункт від скасування зони? Чи є в цьому плані різниця між містом і селом? Чи відчують ці покращення окремі жителі? (33)

Відповідь:

Законом України „ Про правовий режим територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” визначено критерії віднесення територій до зон радіоактивного забруднення. Розпорядчими документами Уряду України до зон радіоактивного забруднення віднесено 2293 населених пункти.

На сьогодні близько 500 населених пунктів не відповідають жодному із критеріїв віднесення до зон радіоактивного забруднення.

Але відповідно до положень законодавства перегляд меж зон радіоактивного забруднення може здійснюватись тільки за поданням обласних рад.

За 19 років, що минули з дня віднесення цих населених пунктів до зон радіоактивного забруднення, тільки Волинська та Рівненська області ради подавали пропозиції щодо змін статусу 6 населених пунктів, віднесених до зони безумовного (обов'язкового) відселення.

Що втрачають території, які за радіологічними показниками можуть бути виведені за межі зон радіоактивного забруднення, але не виводяться?

Відповідно до чинного законодавства на територіях радіоактивного забруднення існують ряд обмежень у веденні господарської діяльності.

Покращання радіологічної ситуації дозволяє сьогодні розглядати питання про зміни режиму ведення господарчої діяльності на цих територіях і про повне зняття будь-яких обмежень. Це, у свою чергу, дозволить розгорнути на територіях, виведених за межі зони радіоактивного забруднення, інвестиційні програми з відновлення соціально-економічної інфраструктури, повернення земель до використання за призначенням.

Для прикладу: у зоні посиленого радіоекологічного контролю заборонено будівництво санаторіїв, дитячих таборів, баз відпочинку тощо.

У 1991 році до цієї зони потрапили території санаторно-курортних зон – Ірпінь, Ворзель, Буча. На цих територіях до аварії на Чорнобильській АЕС було безліч оздоровчих дитячих закладів, санаторіїв. На сьогодні радіологічний ситуація дозволяє зняти усі обмеження у веденні господарської

діяльності в цих населених пунктах. Неприйняття рішення про зміну статусу цих територій позбавляє їх розвивати цю сферу діяльності, запроваджувати інвестиційні програми, а тим самим створювати нові робочі місця, поповнювати місцеві бюджети тощо.

Неприйняття рішення про переведення населених пунктів із зони безумовного (обов'язкового) відселення, в яких ще залишились проживати люди, позбавляє цих людей перспектив про будь-яке відновлення інфраструктури населених пунктів, будівництво доріг, газифікацію тощо, оскільки законодавством заборонено спрямовувати кошти на капітальне будівництво у цій зоні.

(Головний спеціаліст відділу радіологічного захисту населення та екологічного оздоровлення забруднених територій Департаменту у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи МНС України Г.Є. Сотникова)

2.2.3. Чи є цього року пільги при вступі у ВУЗи для інвалідів ЧАЕС II та III групи? (51)

*Відповідь:

Пунктом 26 статті 20 (компенсації та пільги громадянам, віднесеним до категорії 1 Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” передбачено вступ поза конкурсом до державних вищих закладів освіти, професійно-технічних закладів освіти та на курси для професійного навчання з обов'язковим наданням гуртожитку на час навчання для тих, хто не має житла, і виплатою підвищеної стипендії, незалежно від місця навчання на території України.

Зазначена пільга також поширюється на дітей (до 18 років) померлих громадян, віднесених до 1, 2 категорій, та категорії 3 з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, а також на неповнолітніх дітей громадян, віднесених до категорії 1 та дітей-інвалідів, інвалідність

яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою.

(Начальник відділу пільг та компенсаційних виплат Міністерства праці та соціальної політики України Васько В.Т.)

2.2.4. 2,10 грн. на чисті продукти: це допомога держави чи насмішка, про яку ходять анекдоти?(13; м.Іванків, Київської обл., центр «Довір'я»).

*Відповідь:

Статтею 37 Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" громадянам, які проживають на територіях радіоактивного забруднення, передбачено виплату щомісячної грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та особистого підсобного господарства.

На щомісячну виплату зазначеної допомоги мають право всі громадяни, які проживають на територіях радіоактивного забруднення у населених пунктах, перелік яких визначений згідно додатку № 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 23 липня 1991 р. № 106. У цьому переліку значиться 1587 населених пунктів жителям яких виплачується допомога у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та особистого підсобного господарства.

Виходячи з існуючих фінансових можливостей держбюджету виплати проводяться у розмірах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 1996 р. № 836 "Про компенсаційні виплати особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", якою передбачено щомісячну виплату грошової допомоги громадянам, які проживають на територіях радіоактивного забруднення, у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва і особистого підсобного господарства: у зоні посиленого радіоекологічного контролю – 1 грн. 60 коп., у зоні гарантованого добровільного відселення – 2 грн. 10 коп.

За розрахунками, при збільшенні розміру грошової допомоги у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва хоча б у 5 разів, додатково потрібно десятки млн. гривень.

У Мінпраці опрацьовується питання щодо можливості збільшення розміру допомоги громадянам, які проживають на територіях радіоактивного забруднення. У разі збільшення фінансування при прийнятті Закону України "Про Державний бюджет України на 2010 рік", буде розроблено відповідний проект Урядового рішення.

(Начальник відділу пільг та компенсаційних виплат Міністерства праці та соціальної політики України Васько В.Т.)